

ТЕОДОР СТЪРДЖЪН ФРЕНСКИ КЪСМЕТ

Превод от английски: Любомир Николов, —

chitanka.info

Отначало си помислих, че старецът се шегува, после — че е превъртял. През последните години съм виждал мнозина фермери как стоят край нивата, чешат се по главата и се чудят дали ще изкарат колкото за семе. Но не и стария Вейон. Ако и да имаше бръчки по античното му лице, те просто издаваха добро настроение. Стоеше, гледаше мижавата си оризова нивица, потриваше ръце и се подсмиваше, а жаркото слънце на Луизиана усърдно докарваше лъскавото му кубе до цвета на добре изпечена наденица.

Вие, които призовавате: „Опознай Америка!“, позволете и аз да се присъединя, може ли? Не се сърдете, че ще мълча докато възпявате Йосемит, Манхатън, връх Пайк, Големия каньон и Голдън гейт. Като свършите, почвам аз. Ще ви разкажа за мокасини и кал, мъх и зловоние. За неописуемо нежен климат, създал неописуемо коварни дебри. Наричат това място Луизиана; но Луизиана не е Ню Орлиънс, Батон Руж, чудесните нови мостове и магистрали в северната част на щата. Луизиана е дивият французин, който живее сред изпарения из затъntenите блата, и велосипедът му се нарича кану, а сладоледът му — луизиански ориз. В сравнение и контраст с всички останали щати, Луизиана е несъмнено най-поразителна, най-страховита и възхитителна. Нийде другаде не ще откриете личност като стария Вейон... пък и не би имало защо да е такъв.

Ден подир ден надничах от бараката и виждах стареца да клечи, загледан към нежнозелените оризови стръкчета, които подаваха крехки глави над водата. За французина в Луизиана оризът е като пшеницата за селяка в Средния Запад. Какви ли не поетични мисли ми минаваха за Вейон. На крак от тъмно до тъмно, сраснал се със земята, грижи се от сърце за калните нивици — същински символ.

Един ден отскочих до нивата да си побърбя с Вейон. Той обаче нещо не ми се зарадва. Клекнах до него и той зачака да проговоря. Нямахме закъде да бърза.

— Добра реколта се очертава тая година — подхвърлих аз.

— Ноп — рече той носово на своя невъобразим диалект.

Леко изненадан, аз задълбах темата, защото от опит знаех, че ако оставя на него, ще клечим цял ден като паметници.

— Не? А пък на мен ми изглежда добра.

Той за пръв път благоволи да ме огледа и запита съвсем благодушно:

— Ти пък к'во знай за ориза?

— Вярно, не знам много — признах аз и се размърдах смутено под спокойния му поглед. — Просто... ами... добре ми изглежда.

Отдавна бях открил, че примитивният французин изпитва сатанинско удоволствие, ако може да направи на глупак някое беззащитно градско чедо. А за можене — могат. Мили хорица.

Той прехвърли към другата буза сдъвкания тютюн — от сорта „дълъг черен“, който може да понесе само издръжливото на невъобразимо люти подправки луизианско гърло — и най-сетне сподели мъничко информация.

— Няма ориз тука — рече. — Идва юли, тук хич ориз.

И се изкиска. Символът рухваше пред очите ми.

— Божичко! — ахнах аз. — Та това е ужасно. На какво се смееш? Ако не изкараш добра реколта, какво ще ядеш през зимата?

— Тука няма зима, янки — спокойно отвърна той.

Станах и възмутено се върнах в бараката. Щом тоя стар идиот искаше да клечи и да се смее пред лицето на гладната гибел — негова си работа. През следващите три седмици се придържах към тази мисъл. Но не можех да забравя стария Вейон. В дъното на гневния ми разсъдък се зараждаше искрено възхищение към човека, който можеше да се смее пред погубената реколта. Една вечер, след като той се прибра, отидох да поогледам.

Нивата определено западаше. На много места вместо зелени стръкове се тъмнееше само вода. Леко помръдване привлече погледа ми. Един от близките стръкове, съвсем млад и крехък, потрепна и внезапно изчезна под повърхността. Водата се позавихри и го погълна завинаги. Обзет от любопитство, аз протегнах ръка и опипах около корена. Пръстите ми се склупиха около нещо твърдо, което оказва отчаяна съпротива. Измъкнах чудовищен рак, дълъг цели двайсет сантиметра, и си спечелих болезнено щипване. Пуснах го. Значи това беше. Вейон от самото начало знаеше, че тия сладководни хищници унищожават посевите му. Но само клечеше и се кискаше, без да стори каквото и да било. Възмутих се от дън душа.

Около месец по-късно вървах по Роял стрийт в Ню Орлиънс, когато погледът ми падна върху поразително шествие. Нямаше грешка — това бе старият Вейон; той и потомците му чак до трето и четвърто поколение, доколкото можех да преценя. Догоних го.

— Хей, Вейон! Уж нямаше ориз тая година, пък ето ви всичките в Ню Орлиънс, наконтени с купешки дрехи. Да не си открил нефт?

Вейон поклати загорялата си глава и се разсмя.

— Не, янки. Един човек платил мен седемсто и шейсе долар за мои раци.

Още малко и усмивката щеше да събере ушите му отзад на тила.

Как ви се струва? В Луизиана раците не са напаст, а деликатес! И бас държа, деликатес са, защото ядат оризови кълнове. Жалко, че едно време египтяните не са се сетили за нещо такова, когато ги налетели скакалци!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.